

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 11ης Νοεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 – Υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά – Άρθρο 4, σημείο 14 – Έννοια του μέσου πληρωμής – Εξατομικευμένες πολυλειτουργικές τραπεζικές κάρτες – Λειτουργία επικοινωνίας κοντινού πεδίου (NFC) – Άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', και άρθρο 54, παράγραφος 1 – Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον χρήστη – Τροποποίηση των όρων σύμβασης-πλαίσου – Σιωπηρή αποδοχή – Άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β' – Δικαιώματα και υποχρεώσεις που συνδέονται με τις υπηρεσίες πληρωμών – Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας – Όροι εφαρμογής – Μέσο πληρωμής μη επιδεχόμενο φραγή – Μέσο πληρωμής χρησιμοποιούμενο ανωνύμως – Διαχρονικός περιορισμός των αποτελεσμάτων της απόφασεως»

Στην υπόθεση C-287/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Απριλίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

DenizBank AG

κατά

Verein für Konsumenteninformation,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan και N. Jääskinen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: M. Krausenböck, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Φεβρουαρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η DenizBank AG, εκπροσωπούμενη από τους G. Ganzger και A. Egger, Rechtsanwälte,
- η Verein für Konsumenteninformation, εκπροσωπούμενη από τον S. Langer, Rechtsanwalt,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vlácil καθώς και από την S. Šindelková,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes καθώς και από τις P. Barros da Costa, S. Jaulino και G. Fonseca,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Braun και T. Scharf καθώς και από την E. Τσερέπα-Lacombe,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Απριλίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4, σημείο 14, του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, και του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/EK, 2009/110/EK και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/EK (ΕΕ 2015, L 337, σ. 35, και διορθωτικό ΕΕ 2018, L 102, σ. 97).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της DenizBank AG, εταιρίας αυστριακού δικαίου, και της Verein für Konsumenteninformation (ένωσης για την πληροφόρηση των καταναλωτών, Αυστρία, στο εξής: VKI), ως προς το κύρος συμβατικών ρητρών σχετικών με τη χρήση εξατομικευμένων πολυλειτουργικών τραπεζικών καρτών που διαθέτουν, ειδικότερα, τη λειτουργία επικοινωνίας κοντινού πεδίου (Near Field Communication) (στο εξής: λειτουργία NFC), η οποία κοινώς αποκαλείται «ανέπαφη πληρωμή».

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 93/13/ΕΟΚ

- 3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29), προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

- α) “καταχρηστικές ρήτρες”: οι ρήτρες μιας σύμβασης όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 3·
- β) “καταναλωτής”: κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο, κατά τις συμβάσεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι είναι άσχετοι με τις επαγγελματικές του δραστηριότητες·
- γ) “επαγγελματίας”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά τις συμβάσεις που καλύπτει η παρούσα οδηγία, ενεργεί στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, είτε δημόσια[ς] είτε ιδιωτικής.»

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Ρήτρα σύμβασης που δεν απετέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, θεωρείται καταχρηστική όταν παρά την απαίτηση καλής πίστης, δημιουργεί εις βάρος του καταναλωτή σημαντική ανισορροπία ανάμεσα στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών, τα απορρέοντα από τη σύμβαση.

[...]

3. Το παράρτημα περιέχει ενδεικτικό και μη εξαντλητικό κατάλογο ρητρών που είναι δυνατόν να κηρυχθούν καταχρηστικές.»

5 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»

6 Το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις σύμφωνες προς τη συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή».

7 Το παράρτημα της οδηγίας 93/13, το οποίο περιέχει ενδεικτικό και μη εξαντλητικό κατάλογο των «[ρ]ητρ[ών] που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3» της οδηγίας, αναφέρει στο σημείο 1, στοιχείο ι', τις «ρήτρες που έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα να επιτρέπουν στον επαγγελματία να τροποποιεί μονομερώς τους όρους της σύμβασης χωρίς σοβαρό λόγο ο οποίος να προβλέπεται στη σύμβαση». Το σημείο 2 του παραρτήματος αυτού καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω στοιχείου ι'.

Η οδηγία (ΕΕ) 2015/2366

8 Η οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 κατήργησε την οδηγία 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ, 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ, και την κατάργηση της οδηγίας 97/5/ΕΚ (ΕΕ 2007, L 319, σ. 1), με ισχύ από τις 13 Ιανουαρίου 2018.

9 Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 53 έως 55, 63, 81, 91 και 96 της οδηγίας 2015/2366 έχουν ως εξής:

«(6) [...] Θα πρέπει να διασφαλιστούν ισοδύναμες συνθήκες λειτουργίας [...] για τους [...] συντελεστές της αγοράς, επιτρέποντας στα νέα μέσα πληρωμών να προσεγγίσουν μια ευρύτερη αγορά και εξασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών κατά τη χρήση των εν λόγω υπηρεσιών πληρωμών σε ολόκληρη την Ένωση. Αυτό θα πρέπει να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του συστήματος πληρωμών στο σύνολό του και να οδηγήσει σε περισσότερες επιλογές και περισσότερη διαφάνεια στις υπηρεσίες πληρωμών, ενισχύοντας ταυτόχρονα την εμπιστοσύνη των καταναλωτών σε μία εναρμονισμένη αγορά πληρωμών.

[...]

- (53) Δεδομένου ότι καταναλωτές και επιχειρήσεις δεν βρίσκονται στην ίδια θέση, δεν χρειάζονται το ίδιο επίπεδο προστασίας. Ενώ είναι σημαντικό να διασφαλίζονται τα δικαιώματα του καταναλωτή με διατάξεις από τις οποίες δεν επιτρέπεται παρέκκλιση με σύμβαση, είναι λογικό να αφήνονται οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί να συμφωνούν διαφορετικά, όταν δεν συναλλάσσονται με πελάτες. [...]
- (54) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθορίζει τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά την πληροφόρηση των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών, οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνουν σαφή πληροφόρηση στο ίδιο υψηλό επίπεδο, για να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες επιλογές και να είναι σε θέση να επιλέγουν ελεύθερα τις πιο συμφέρουσες υπηρεσίες στην αγορά της Ένωσης. [...]
- (55) Οι καταναλωτές θα πρέπει να προστατεύονται από αθέμιτες και παραπλανητικές πρακτικές σύμφωνα με την οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2005, L 149, σ. 22)], καθώς και τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/31/ΕΚ, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2000, L 178, σ. 1)], 2002/65/ΕΚ, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ (ΕΕ 2002, L 271, σ. 16)], 2008/48/ΕΚ, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2008, L 133, σ. 66)], 2011/83/ΕΕ, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2011, L 304, σ. 64)] και 2014/92/ΕΕ, της 23ης Ιουλίου 2014, για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά (ΕΕ 2014, L 257, σ. 214)]. Οι διατάξεις των εν λόγω οδηγιών εξακολουθούν να ισχύουν. Ωστόσο, η σχέση των απαιτήσεων προσυμβατικής πληροφόρησης που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και στην οδηγία 2002/65/ΕΚ χρειάζεται ειδική διευκρίνιση.

[...]

- (63) Προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, τα κράτη μέλη θα πρέπει, προς το συμφέρον του καταναλωτή, να μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν περιορισμούς ή απαγορεύσεις σε μονομερείς αλλαγές των όρων μιας σύμβασης-πλαισίου, επί παραδείγματι εάν δεν υπάρχει δικαιολογημένη αιτία για τη συγκεκριμένη αλλαγή.

[...]

- (81) Τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας θα πρέπει να είναι μια φθηνή και εύχρηστη εναλλακτική λύση στην περίπτωση αγαθών και υπηρεσιών με χαμηλή τιμή και δεν θα πρέπει να βαρύνονται με υπερβολικές απαιτήσεις. [...] Παρά το απλούστερο καθεστώς, οι χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να έχουν επαρκή προστασία, ενόψει των περιορισμένων κινδύνων που ενέχουν τα εν λόγω μέσα πληρωμών, ιδίως τα προπληρωμένα.

[...]

(91) Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών είναι υπεύθυνοι για τα μέτρα ασφαλείας. Τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι ανάλογα προς τους σχετικούς κινδύνους ασφαλείας. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο για τη μείωση των κινδύνων και τη διατήρηση αποτελεσματικών διαδικασιών διαχείρισης συμβάντων. [...] Επιπλέον, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι περιορίζονται στο ελάχιστο οι ζημιές σε χρήστες, [...] είναι άκρως σημαντικό να απαιτείται από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να αναφέρουν σημαντικά περιστατικά ασφαλείας στις αρμόδιες αρχές, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. [...]

[...]

(96) Τα μέτρα ασφαλείας θα πρέπει να είναι συμβατά με το επίπεδο κινδύνου που αφορά την υπηρεσία πληρωμών. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη φιλικών προς τον χρήστη και προσβάσιμων μέσω πληρωμών για πληρωμές χαμηλού κινδύνου, όπως πληρωμές χαμηλής αξίας χωρίς επαφή στο σημείο πώλησης, είτε μέσω κινητού τηλεφώνου είτε όχι, οι εξαιρέσεις ως προς την εφαρμογή των απαιτήσεων ασφαλείας θα πρέπει να προσδιορίζονται στα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα. [...]

10 Το άρθρο 4 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

8) “πληρωτής”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτό τον λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής·

9) “δικαιούχος”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο τελικός αποδέκτης των χρηματικών ποσών τα οποία αποτελούν αντικείμενο της πράξης πληρωμής·

10) “χρήστης υπηρεσιών πληρωμών”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής, δικαιούχος, ή και με τις δύο ιδιότητες·

[...]

14) “μέσο πληρωμών”: εξατομικευμένη συσκευή και/ή σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που χρησιμοποιείται για την έναρξη εντολής πληρωμής·

[...]

20) “καταναλωτής”: το φυσικό πρόσωπο που δεν ενεργεί για εμπορικούς, επιχειρηματικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, όσον αφορά συμβάσεις υπηρεσιών πληρωμών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία·

21) “σύμβαση-πλαίσιο”: σύμβαση υπηρεσιών πληρωμών που διέπει τη μελλοντική εκτέλεση μεμονωμένων και διαδοχικών πράξεων πληρωμής και η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την υποχρέωση και τους όρους δημιουργίας λογαριασμού πληρωμών·

[...]

- 29) “εξακρίβωση”: η διαδικασία που επιτρέπει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να επαληθεύει την ταυτότητα χρήστη υπηρεσιών πληρωμών ή την εγκυρότητα χρήσης συγκεκριμένου μέσου πληρωμών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφάλειας του χρήστη·
- 30) “αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη”: η εξακρίβωση με βάση τη χρήση δύο ή περισσότερων στοιχείων που αφορούν γνώση (στοιχείο το οποίο μόνο ο χρήστης γνωρίζει), κατοχή (στοιχείο το οποίο μόνο ο χρήστης κατέχει) και κάποιο μοναδικό φυσικό χαρακτηριστικό του (στοιχείο το οποίο ο χρήστης είναι), στοιχεία τα οποία είναι ανεξάρτητα, ως προς το ότι η παραβίαση του ενός δεν θέτει σε κίνδυνο την αξιοπιστία των υπολοίπων, και η διαδικασία είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να προστατεύεται το απόρρητο των δεδομένων εξακρίβωσης·
- 31) “εξατομικευμένα διαπιστευτήρια ασφάλειας”: εξατομικευμένα στοιχεία που παρέχει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών σε χρήστη υπηρεσιών πληρωμών με σκοπό την εξακρίβωση·

[...]».

11 Ο τίτλος III της οδηγίας 2015/2366, ο οποίος επιγράφεται «Διαφάνεια των όρων και απαιτήσεις ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών», περιλαμβάνει το κεφάλαιο 1, το οποίο αφορά τους «Γενικούς κανόνες» και αποτελείται από τα άρθρα 38 έως 42 της οδηγίας.

12 Το άρθρο 38 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο παρών τίτλος εφαρμόζεται σε μεμονωμένες πράξεις πληρωμής, σε συμβάσεις-πλαίσια και σε πράξεις πληρωμής που καλύπτονται από αυτές. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν ότι ο παρών τίτλος δεν εφαρμόζεται εν όλω ή εν μέρει εφόσον ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής.»

13 Το άρθρο 42 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρέκκλιση από τις απαιτήσεις πληροφόρησης για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα», ορίζει τα εξής:

«1. Στις περιπτώσεις μέσων πληρωμών τα οποία, σύμφωνα με τη σχετική σύμβαση-πλαίσιο, αφορούν αποκλειστικά επιμέρους πράξεις πληρωμής που δεν υπερβαίνουν τα 30 [ευρώ] ή είτε έχουν όριο δαπανών 150 [ευρώ] είτε αποθηκεύουν χρηματικά ποσά που δεν υπερβαίνουν ποτέ τα 150 [ευρώ]:

α) κατά παρέκκλιση των άρθρων 51, 52 και 56, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει στον πληρωτή μόνον πληροφορίες για τα κύρια χαρακτηριστικά της υπηρεσίας πληρωμών, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίον μπορεί να χρησιμοποιείται το μέσο πληρωμών, την ευθύνη, τα επιβαλλόμενα τέλη και άλλες ουσιώδεις πληροφορίες που απαιτούνται για τη λήψη τεκμηριωμένης απόφασης, καθώς και ενδείξεις για τη θέση άλλων πληροφοριών και όρων που προσδιορίζονται στο άρθρο 52 και είναι διαθέσιμες με ευπρόσιτο τρόπο·

β) είναι δυνατόν να συμφωνείται ότι, κατά παρέκκλιση του άρθρου 54, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν υποχρεούται να προτείνει μεταβολές των όρων της σύμβασης-πλαισίου κατά τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 51 παράγραφος 1·

[...]».

14 Ο τίτλος III της οδηγίας 2015/2366 περιλαμβάνει το κεφάλαιο 3, σχετικά με τις «Συμβάσεις-πλαίσια», το οποίο αποτελείται από τα άρθρα 50 έως 58 της οδηγίας.

- 15 Το άρθρο 51 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προηγούμενη γενική ενημέρωση», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη απαιτούν από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να παρέχει στον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών, σε εύθετο χρόνο πριν αυτός δεσμευθεί από σύμβαση-πλαίσιο ή προσφορά, σε έγχαρτη μορφή ή σε άλλο σταθερό μέσο, τις πληροφορίες και τους όρους που αναφέρονται στο άρθρο 52. Η διατύπωση των πληροφοριών και όρων πρέπει να είναι εύκολα κατανοητή, με σαφή και εύληπτη μορφή και σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο παρέχεται η υπηρεσία πληρωμής ή σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα συμφωνήσουν τα μέρη.»

- 16 Το άρθρο 52 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες και όροι», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να παρέχονται στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών οι εξής πληροφορίες και όροι:

[...]

6) για τις αλλαγές και τη λήξη της σύμβασης-πλαισίου:

- α) εφόσον συμφωνηθεί, επισήμανση του ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών θεωρείται ότι αποδέχεται τις τροποποιήσεις των όρων, σύμφωνα με το άρθρο 54, εκτός εάν γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών πριν την προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης ισχύος τους ότι δεν τις αποδέχεται·

[...]».

- 17 Το άρθρο 54 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τροποποίηση των συμβατικών όρων της σύμβασης-πλαισίου», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε τροποποίηση της σύμβασης-πλαισίου ή των πληροφοριών και των όρων που προσδιορίζονται στο άρθρο 52 προτείνεται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 51 παράγραφος 1 και τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την ημερομηνία της προτεινόμενης έναρξης ισχύος. Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών μπορεί είτε να αποδεχθεί είτε να απορρίψει τις τροποποιήσεις πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης ισχύος τους.

Όπου συντρέχει η περίπτωση του άρθρου 52 σημείο 6 στοιχείο α), ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών πληροφορεί τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών ότι θα θεωρηθεί ότι έχει αποδεχθεί τις εν λόγω τροποποιήσεις εάν δεν γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ότι δεν τις αποδέχεται πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης ισχύος τους. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ενημερώνει επίσης τον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών ότι, σε περίπτωση που απορρίψει τις αλλαγές αυτές, έχει το δικαίωμα να λύσει τη σύμβαση-πλαίσιο ατελώς και με ισχύ από οποιαδήποτε χρονική στιγμή μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία θα είχε εφαρμοστεί η τροποποίηση.»

- 18 Ο τίτλος IV της οδηγίας 2015/2366, ο οποίος επιγράφεται «Δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή και τη χρήση υπηρεσιών πληρωμών», περιλαμβάνει το κεφάλαιο 1 το οποίο αφορά τις «Κοινές διατάξεις» και αποτελείται από τα άρθρα 61 έως 63 της οδηγίας.

- 19 Το άρθρο 63 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Στις περιπτώσεις μέσω πληρωμών τα οποία, σύμφωνα με τη σύμβαση-πλαίσιο, αφορούν αποκλειστικά επιμέρους πράξεις πληρωμής που δεν υπερβαίνουν τα 30 [ευρώ] ή είτε έχουν όριο δαπανών 150 [ευρώ] είτε αποθηκεύουν χρηματικά ποσά που δεν υπερβαίνουν ποτέ τα 150 [ευρώ], οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών δύνανται να συμφωνούν με τους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών τους ότι:

α) το άρθρο 69 παράγραφος 1 στοιχείο β), το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχεία γ) και δ) και το άρθρο 74 παράγραφος 3 δεν εφαρμόζονται εάν το μέσο πληρωμής δεν μπορεί να δεσμευθεί ή δεν μπορεί να αποτραπεί περαιτέρω χρήση του·

β) τα άρθρα 72 και 73 και το άρθρο 74 παράγραφοι 1 και 3 δεν εφαρμόζονται εάν το μέσο πληρωμής χρησιμοποιείται ανωνύμως ή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι σε θέση, για άλλους λόγους που είναι εγγενείς στο μέσο πληρωμής, να αποδείξει ότι μια πράξη πληρωμής είναι εγκεκριμένη·

[...]».

- 20 Ο τίτλος IV της οδηγίας 2015/2366 περιλαμβάνει επιπλέον το κεφάλαιο 2, το οποίο αφορά την «Εγκριση πράξεων πληρωμής» και αποτελείται από τα άρθρα 64 έως 77 της οδηγίας.

- 21 Το άρθρο 69 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών και τα εξατομικευμένα διαπιστευτήρια ασφαλείας», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών:

[...]

β) ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών ή τον φορέα που αυτός ορίζει, μόλις υποπέσει στην αντίληψή του η απώλεια, η κλοπή, η υπεξαίρεση ή η μη εγκεκριμένη χρήση του μέσου πληρωμών.»

- 22 Το άρθρο 70 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που εκδίδει το μέσο πληρωμών:

[...]

γ) διασφαλίζει ανά πάσα στιγμή στον χρήστη κατάλληλα μέσα για να προβαίνει σε γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 69 παράγραφος 1 στοιχείο β) ή να ζητεί άρση της αναστολής της χρήσης του μέσου πληρωμής σύμφωνα με το άρθρο 68 παράγραφος 4· κατόπιν αιτήσεως, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών τα μέσα για να αποδείξει, εντός 18 μηνών από τη γνωστοποίηση, ότι ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών όντως προέβη στην εν λόγω γνωστοποίηση·

δ) παρέχει στον χρήστη υπηρεσιών πληρωμών τη δυνατότητα να προβεί σε γνωστοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 69 παράγραφος 1 στοιχείο β) χωρίς επιβάρυνση και [...] χρεώνει μόνο, αν όχι καθόλου, το κόστος αντικατάστασης που αποδίδεται άμεσα στο μέσο πληρωμών·

[...]».

23 Το άρθρο 72 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών», ορίζει τα εξής:

«1. Στην περίπτωση που ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής ή ισχυρίζεται ότι η πράξη πληρωμής δεν εκτελέστηκε σωστά, τα κράτη μέλη απαιτούν από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών να αποδεικνύει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής, ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς, καταχωρίστηκε στους λογαριασμούς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία της υπηρεσίας που παρέχεται από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

Εάν η έναρξη της πράξης πληρωμής διενεργείται μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι, εντός του πεδίου αρμοδιότητάς του, έχει εξακριβωθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία που συνδέεται με την υπηρεσία πληρωμών με την οποία έχει επιφορτισθεί.

2. Εάν ένας χρήστης υπηρεσίας πληρωμών αρνείται ότι έχει εγκρίνει εκτελεσθείσα πράξη πληρωμής, η χρήση ενός μέσου πληρωμών που έχει καταγραφεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, περιλαμβανομένου του παρόχου υπηρεσιών εκκίνησης πληρωμής ανάλογα με την περίπτωση, δεν αποτελεί αναγκαστικά, αφ' εαυτής, επαρκή απόδειξη του ότι ο πληρωτής είχε εγκρίνει την πράξη πληρωμής ή ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μία ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις του άρθρου 69. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών, συμπεριλαμβανομένου, κατά περίπτωση, του παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, παρέχει αποδεικτικά στοιχεία για την απόδειξη απάτης ή βαριάς αμέλειας εκ μέρους του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών.»

24 Το άρθρο 73 της οδηγίας 2015/2366, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, με την επιφύλαξη του άρθρου 71, σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή να επιστρέφει στον πληρωτή το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής αμέσως, και σε κάθε περίπτωση το αργότερο έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας, μετά από ενημέρωση ή ειδοποίηση σχετικά με τη συναλλαγή, εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή έχει βάσιμες υπόνοιες απάτης και κοινοποιεί τους λόγους αυτούς στην αρμόδια εθνική αρχή γραπτώς. Κατά περίπτωση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επαναφέρει τον λογαριασμό πληρωμών που χρεώθηκε στην κατάσταση που θα βρισκόταν αν η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής δεν είχε πραγματοποιηθεί. Η εν λόγω ενέργεια διασφαλίζει επίσης ότι η ημερομηνία αξίας για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή δεν είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας κατά την οποία χρεώθηκε το ποσό.

2. Όταν η έναρξη της πράξης πληρωμής έχει διενεργηθεί μέσω παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού επιστρέφει αμέσως, και εν πάση περιπτώσει το αργότερο έως το τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας, το ποσό της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, επαναφέρει τον λογαριασμό χρέωσης των πληρωμών που χρεώθηκε στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

Εάν ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής ευθύνεται για τη μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής, αποζημιώνει αμέσως τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών εξυπηρέτησης λογαριασμού, κατόπιν αιτήματός του, για τις ζημιές που υπέστη ή ποσά που κατέβαλε ως αποτέλεσμα της επιστροφής στον πληρωτή, περιλαμβανομένου του ποσού της μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής. Σύμφωνα με το άρθρο 72 παράγραφος 1 ο πάροχος υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής φέρει το βάρος να αποδείξει ότι,

εντός του πεδίου αρμοδιότητάς του, έχει εξακριβωθεί η γνησιότητα της πράξης πληρωμής και ότι αυτή καταγράφηκε επακριβώς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία που συνδέεται με την υπηρεσία πληρωμών με την οποία έχει επιφορτισθεί.

3. Η χορήγηση περαιτέρω οικονομικής αποζημίωσης μπορεί να καθορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή τη σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ του πληρωτή και του παρόχου υπηρεσίας εκκίνησης πληρωμής, κατά περίπτωση.»

25 Το άρθρο 74 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής», ορίζει στις παραγράφους 1 και 3 τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 73, ο πληρωτής μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής μέχρι ανώτατου ποσού 50 [ευρώ], για τις ζημίες που απορρέουν από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος μέσου πληρωμών ή από υπεξαίρεση μέσου πληρωμών.

Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, εάν:

- α) η απώλεια, η κλοπή ή η υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών δεν ήταν δυνατό να εντοπιστεί από τον πληρωτή πριν από την πληρωμή, εκτός εάν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο· ή
- β) η ζημία προκλήθηκε από πράξεις ή παραλείψεις υπαλλήλου, αντιπροσώπου ή υποκαταστήματος ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών ή οντότητας στην οποία ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών είχε αναθέσει τις δραστηριότητές του.

Ο πληρωτής ευθύνεται για όλες τις ζημίες που σχετίζονται με μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής, εφόσον οι ζημίες αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι ενήργησε με δόλο ή δεν εκπλήρωσε μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 69 υποχρεώσεις του από πρόθεση ή βαριά αμέλεια. Στις περιπτώσεις αυτές δεν ισχύει το ανώτατο ποσό που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο.

Όταν ο πληρωτής δεν έχει ενεργήσει με δόλο, ούτε έχει αμελήσει εκ προθέσεως να εκπληρώσει τις κατά το άρθρο 69 υποχρεώσεις του, τα κράτη μέλη μπορούν να μειώσουν το όριο ευθύνης που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη φύση των εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας και τις ειδικότερες περιστάσεις υπό τις οποίες το μέσο πληρωμής απωλέσθη, εκλάπη ή υπεξαιρέθηκε.

[...]

3. Ο πληρωτής δεν επωμίζεται οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ειδοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 69 παράγραφος 1 στοιχείο β), εκτός εάν ο πληρωτής έχει ενεργήσει με δόλο.

Εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέχει τα κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή την ειδοποίηση για την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμών, όπως ορίζεται στο άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο γ), ο πληρωτής δεν ευθύνεται για τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του εν λόγω μέσου, εκτός εάν ο πληρωτής ενήργησε με δόλο.»

26 Περιλαμβανόμενο στον τίτλο VI της οδηγίας 2015/2366, σχετικά με τις «Τελικές διατάξεις», το άρθρο 107 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πλήρης εναρμόνιση», ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 2, του άρθρου 8 παράγραφος 3, του άρθρου 32, του άρθρου 38 παράγραφος 2, του άρθρου 42 παράγραφος 2, του άρθρου 55 παράγραφος 6, του άρθρου 57 παράγραφος 3, του άρθρου 58 παράγραφος 3, του άρθρου 61 παράγραφοι 2 και 3, του άρθρου 62

παράγραφος 5, του άρθρου 63 παράγραφοι 2 και 3, του άρθρου 74 παράγραφος 1 τέταρτο εδάφιο και του άρθρου 86, στο μέτρο που η παρούσα οδηγία περιλαμβάνει εναρμονισμένες διατάξεις, τα κράτη μέλη δεν διατηρούν ούτε θεσπίζουν άλλες διατάξεις από αυτές που ορίζει η παρούσα οδηγία.

[...]

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών να μην παρεκκλίνουν, εις βάρος των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών, από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου οι οποίες μεταφέρουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, εκτός εάν η δυνατότητα παρέκκλισης προβλέπεται ρητά από την οδηγία.

Ωστόσο, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να αποφασίζουν να προσφέρουν ευνοϊκότερους όρους στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών.»

Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2018/389

27 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9 και 11 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2018/389 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 2017, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα για την αυστηρή εξακρίβωση ταυτότητας πελάτη και τα κοινά και ασφαλή ανοικτά πρότυπα επικοινωνίας (ΕΕ 2018, L 69, σ. 23), έχουν ως εξής:

«(9) Σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2015/2366, προβλέπονται εξαιρέσεις από την αρχή της αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη με κριτήρια το επίπεδο κινδύνου, το ύψος του ποσού, την επανεμφάνιση της συναλλαγής και τον δίαυλο πληρωμής που χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεση της πράξης πληρωμής.

[...]

(11) Τυχόν εξαιρέσεις για ανέπαφες πληρωμές μικρής αξίας σε σημεία πώλησης, οι οποίες λαμβάνουν επίσης υπόψη έναν μέγιστο αριθμό διαδοχικών συναλλαγών ή συγκεκριμένη καθορισμένη μέγιστη αξία διαδοχικών συναλλαγών, χωρίς να εφαρμόζουν αυστηρή εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη, επιτρέπουν την ανάπτυξη εύχρηστων υπηρεσιών πληρωμών χαμηλού κινδύνου και θα πρέπει, συνεπώς, να προβλέπονται. [...]

28 Το άρθρο 1 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2018/389, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός καθορίζει τις απαιτήσεις προς τις οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών για τον σκοπό της εφαρμογής μέτρων ασφαλείας που τους επιτρέπουν να πράττουν τα ακόλουθα:

α) να εφαρμόζουν τη διαδικασία αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, σύμφωνα με το άρθρο 97 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366·

β) να εφαρμόζουν τις εξαιρέσεις που προβλέπονται σε σχέση με την εφαρμογή των απαιτήσεων ασφαλείας της αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, υπό συγκεκριμένες και περιορισμένες προϋποθέσεις που βασίζονται στο επίπεδο κινδύνου, στο ύψος του ποσού και την επανεμφάνιση της πράξης πληρωμής, καθώς και στον δίαυλο πληρωμής που χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεσή της·

[...]».

29 Το άρθρο 2 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές απαιτήσεις εξακρίβωσης», προβλέπει στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών εφαρμόζουν μηχανισμούς παρακολούθησης συναλλαγών που τους επιτρέπουν να εντοπίζουν μη εγκεκριμένες ή δόλιες πράξεις πληρωμής, για τον σκοπό της εφαρμογής των μέτρων ασφαλείας που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχεία α) και β).»

30 Το άρθρο 11 του εν λόγω κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανέπαφες πληρωμές στο σημείο πώλησης», έχει ως εξής:

«Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών επιτρέπεται να μην εφαρμόζουν αυστηρή εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη, υπό την προϋπόθεση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του άρθρου 2, όταν ο πληρωτής διενεργεί ηλεκτρονικά την έναρξη πράξης ανέπαφης πληρωμής, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) το ύψος της μεμονωμένης πράξης ανέπαφης ηλεκτρονικής πληρωμής δεν υπερβαίνει το ποσό των 50 ευρώ, και

β) το ύψος προηγούμενων πράξεων ανέπαφης ηλεκτρονικής πληρωμής, των οποίων η έναρξη διενεργήθηκε μέσω του μέσου πληρωμής με λειτουργική δυνατότητα μη επαφής, από την ημερομηνία της τελευταίας εφαρμογής αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, δεν υπερβαίνει αθροιστικά το ποσό των 150 ευρώ, ή

γ) οι διαδοχικές πράξεις ανέπαφης ηλεκτρονικής πληρωμής, των οποίων η έναρξη διενεργήθηκε μέσω του μέσου πληρωμής που διαθέτει λειτουργική δυνατότητα μη επαφής, από την τελευταία εφαρμογή αυστηρής εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, δεν υπερβαίνουν σε αριθμό τις πέντε.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

31 Η VKI είναι ένωση εγκατεστημένη στην Αυστρία, η οποία, σύμφωνα με την αυστριακή νομοθεσία, νομιμοποιείται ενεργητικώς για την προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών.

32 Η DenizBank είναι τραπεζικό ίδρυμα που ασκεί τις δραστηριότητές του επί του αυστριακού εδάφους. Στο πλαίσιο των σχέσεων με τους πελάτες της, η εταιρία αυτή χρησιμοποιεί γενικούς όρους, ιδίως όσον αφορά τη χρήση τραπεζικών καρτών που διαθέτουν τη λειτουργία NFC. Η εν λόγω λειτουργία, η οποία ενεργοποιείται αυτομάτως κατά την πρώτη χρήση της κάρτας του από τον πελάτη, καθιστά δυνατές πληρωμές μικρής αξίας, έως 25 ευρώ τη φορά, χωρίς την εισαγωγή της κάρτας σε τερματικό πληρωμών και χωρίς την αναγραφή προσωπικού αριθμού ταυτοποίησης (στο εξής: κωδικός PIN), στα ταμεία που διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό. Αντιθέτως, η καταβολή μεγαλύτερων ποσών υπόκειται σε εξακρίβωση ταυτότητας με κωδικό PIN.

33 Το περιεχόμενο των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση ρητρών των γενικών αυτών όρων μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

– η ρήτρα 14 προβλέπει, ειδικότερα, ότι οι τροποποιήσεις των γενικών όρων για τις χρεωστικές κάρτες προτείνονται στον πελάτη το αργότερο δύο μήνες πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος τους και θεωρείται ότι ο πελάτης αποδέχεται τις τροποποιήσεις αυτές, εκτός αν υπάρξει ρητή εναντίωση εκ μέρους του πριν από την ημερομηνία αυτή, με δυνατότητα ελεύθερης καταγγελίας η οποία παρέχεται στον πελάτη που έχει την ιδιότητα του καταναλωτή, δυνατότητα για την οποία πρέπει να ενημερωθεί με την πρόταση τροποποιήσεως που του απευθύνει η DenizBank·

- η ρήτρα 15 ορίζει ότι η DenizBank δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι οι πληρωμές μικρής αξίας χωρίς εισαγωγή του προσωπικού κωδικού, επομένως μέσω της λειτουργίας NFC, είναι εγκεκριμένες ούτε ότι οι πράξεις αυτές δεν επηρεάστηκαν από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία·
 - η ρήτρα 16 απαλλάσσει την DenizBank από την ευθύνη της και από οποιαδήποτε υποχρέωση επιστροφής σε περίπτωση που τέτοιες πράξεις πληρωμής δεν έχουν εγκριθεί από τον κάτοχο της κάρτας·
 - η ρήτρα 17 ορίζει ότι ο κάτοχος του τραπεζικού λογαριασμού φέρει τον κίνδυνο κάθε καταχρηστικής χρήσεως της κάρτας του για πληρωμές αυτού του είδους·
 - η ρήτρα 18 αναφέρει ότι, σε περίπτωση εξαφάνισιως της κάρτας αναλήψεως, η οποία οφείλεται για παράδειγμα σε απώλεια ή κλοπή, είναι τεχνικά αδύνατο να τεθεί φραγή στην κάρτα όσον αφορά τις πληρωμές μικρής αξίας και ότι, και μετά τη φραγή, οι πληρωμές αυτές μπορούν ακόμη να πραγματοποιηθούν, έως 75 ευρώ συνολικώς, χωρίς τα ποσά να επιστρέφονται από την DenizBank·
 - η ρήτρα 19 προβλέπει ότι οι διατάξεις σχετικά με τις υπηρεσίες καρτών εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, και στις πληρωμές μικρής αξίας.
- 34 Με δικόγραφο της 9ης Αυγούστου 2016, η VKI άσκησε αγωγή παραλείψεως ενώπιον του Handelsgericht Wien (εμποροδικείου Βιέννης, Αυστρία), ζητώντας να απαγορευθεί στην DenizBank να χρησιμοποιεί τις έξι προαναφερθείσες ρήτρες λόγω ακυρότητάς τους. Αμυνόμενη, η DenizBank αντέτεινε ότι η ρήτρα 14 ήταν νόμιμη και ότι έπρεπε να εκτιμηθούν χωριστά οι διάφορες λειτουργίες πληρωμής των καρτών που διαθέτουν τη λειτουργία NFC.
- 35 Με απόφαση της 28ης Απριλίου 2017, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα της VKI. Έκρινε ότι η ρήτρα 14 ήταν εξαιρετικά επιζήμια και ότι η λειτουργία NFC δεν ενέπιπτε στις εισάγουσες παρεκκλίσεις διατάξεις που προβλέπονται για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας, διότι η κάρτα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για άλλα είδη πληρωμών και η λειτουργία NFC δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτή καθαυτήν ως μέσο πληρωμών.
- 36 Με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2017, το Oberlandesgericht Wien (εφετείο Βιέννης, Αυστρία), επιληφθέν κατ' έφεση, επικύρωσε εν μέρει την πρωτόδικη απόφαση. Το δικαστήριο αυτό έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η χρήση της λειτουργίας NFC δεν συνιστούσε χρήση μέσου πληρωμών, αλλά μπορούσε να εξομοιωθεί με τις συναλλαγές πιστωτικών καρτών που πραγματοποιούνται ταχυδρομικώς ή τηλεφωνικώς. Συναφώς, επισήμανε ότι η λειτουργία NFC ενεργοποιούνταν αυτομάτως, σε αντίθεση προς το «ηλεκτρονικό πορτοφόλι», και ότι η κάρτα που διαθέτει τη λειτουργία αυτή δεν είναι ανωνυμοποιημένη, αλλά εξατομικευμένη και συγχρόνως προστατευόμενη μέσω κωδικού.
- 37 Το αιτούν δικαστήριο, Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία), επιλήφθηκε αιτήσεων αναιρέσεως που άσκησαν η VKI και η DenizBank κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το εφετείο.
- 38 Το δικαστήριο αυτό εκθέτει, πρώτον, ότι έχει επανειλημμένως κρίνει ότι μια ευρεία τροποποίηση των όρων της συμβάσεως-πλαισίου, από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο σιωπηρής αποδοχής από τον πελάτη, όπως αυτή που προκύπτει από τη ρήτρα 14 των επίμαχων στην κύρια δίκη γενικών όρων. Κρίνει ότι μια τέτοια τροποποίηση αντιβαίνει στο άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', και στο άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2366, που μεταφέρθηκε με πανομοιότυπη διατύπωση στην αυστριακή έννομη τάξη με τον Zahlungsdienstegesetz 2018 (νόμο περί των υπηρεσιών πληρωμών του 2018, BGBl. I, 17/2018), καθώς και στον σκοπό προστασίας των καταναλωτών που εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 63 της οδηγίας αυτής. Προσθέτει ότι, κατά την κρίση του, η εν λόγω ρήτρα πρέπει να υποβληθεί σε περαιτέρω έλεγχο βάσει της οδηγίας 93/13. Εκθέτει ότι η προμνησθείσα νομολογία του έχει, ωστόσο, επικριθεί από ένα μέρος της αυστριακής

νομικής θεωρίας που υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι τα συμφέροντα των επιχειρήσεων πρέπει να σταθμίζονται με τα συμφέροντα των καταναλωτών, οι οποίοι μπορεί εξάλλου να αντλούν όφελος από τέτοιου είδους τροποποίηση.

- 39 Δεύτερον, παραπέμποντας στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως στις σκέψεις 33 και 35 της αποφάσεως της 9ης Απριλίου 2014, T-Mobile Austria (C-616/11, EU:C:2014:242), το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η κίνηση εντολής πληρωμής με τη χρήση της λειτουργίας NFC τραπεζικής κάρτας συνδεδεμένης με συγκεκριμένο τραπεζικό λογαριασμό μπορεί να συνιστά μη εξατομικευμένη «σειρά διαδικασιών» και, επομένως, «μέσο πληρωμών» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας αυτής.
- 40 Σε περίπτωση που πρόκειται περί αυτού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, τρίτον, αν πληρωμή που πραγματοποιείται μέσω της λειτουργίας NFC τέτοιας εξατομικευμένης κάρτας μπορεί να θεωρηθεί «ανώνυμη» χρήση μέσου πληρωμών κατά την έννοια του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366, ή αν ο χαρακτηρισμός αυτός γίνεται δεκτός μόνον όταν η πληρωμή πραγματοποιείται με κάρτα μη συνδεδεμένη με εξατομικευμένο λογαριασμό και, συγχρόνως, χωρίς κανένα άλλο στοιχείο εξακρίβωσης, όπως αυτά που ορίζονται στο άρθρο 4, σημεία 29 και 30, της εν λόγω οδηγίας.
- 41 Τέταρτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που επιθυμεί να επικαλεστεί την παρέκκλιση του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 υποχρεούται να αποδείξει ότι, λαμβανομένων υπόψη των τελευταίων διαθέσιμων επιστημονικών γνώσεων, δεν μπορεί να τεθεί φραγή στο μέσο πληρωμών ή δεν μπορεί να αποτραπεί περαιτέρω χρήση του. Το δικαστήριο αυτό αποφαινεται υπέρ της καταφατικής απαντήσεως, υπό το πρίσμα της προστασίας των καταναλωτών και λαμβανομένου υπόψη ότι ο εν λόγω πάροχος είναι υπεύθυνος για τα μέτρα ασφαλείας κατά την αιτιολογική σκέψη 91 της οδηγίας 2015/2366. Διευκρινίζει ότι, εν προκειμένω, η DenizBank δεν αμφισβήτησε τον ισχυρισμό της VKI ότι η ως άνω φραγή είναι τεχνικώς εφικτή.
- 42 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας [2015/2366], κατά τα οποία ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών θεωρείται ότι αποδέχεται τις τροποποιήσεις των όρων της συμβάσεως, εκτός εάν γνωστοποιήσει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία ενάρξεως ισχύος τους ότι δεν τις αποδέχεται, την έννοια ότι πλασματική συγκατάθεση μπορεί να συμφωνηθεί ακόμη και με καταναλωτή χωρίς κανέναν απολύτως περιορισμό για όλους τους δυνατούς όρους της συμβάσεως;
- 2) α) Έχει το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας [2015/2366] την έννοια ότι συνιστά μέσο πληρωμής η λειτουργία ανέπαφης πληρωμής (NFC) μιας εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας, με την οποία διενεργούνται πληρωμές μικρής αξίας με χρέωση των συνδεδεμένων λογαριασμών πελατών;
- β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, στοιχείο α':
- Έχει το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας [2015/2366] για τους κανόνες παρεκκλίσεως ως προς τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα την έννοια ότι ανέπαφες πληρωμές μικρής αξίας με εφαρμογή της λειτουργίας NFC μιας εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας πρέπει να θεωρούνται ανώνυμη χρήση του μέσου πληρωμής κατά την έννοια της παρεκκλίσεως;

- 3) Έχει το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο [α'], της οδηγίας [2015/2366] την έννοια ότι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να επικαλεσθεί την παρέκκλιση αυτή μόνον όταν στο μέσο πληρωμής δεν μπορεί, αποδεδειγμένα και κατά το αντικειμενικό επίπεδο των τεχνικών γνώσεων, να τεθεί φραγή ή δεν μπορεί να αποτραπεί περαιτέρω χρήση του;»
- 43 Στις 26 Νοεμβρίου 2019, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 101 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο απηύθυνε στο αιτούν δικαστήριο αίτηση παροχής διευκρινίσεων, καλώντας το να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους πρέπει να θεωρηθεί ότι η οδηγία 2015/2366, όπως και η αυστριακή νομοθεσία που τη μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη, έχει εφαρμογή *ratione temporis* στη διαφορά της κύριας δίκης, μολονότι η αγωγή ασκήθηκε από τη VKI στις 9 Αυγούστου 2016, ημερομηνία κατά την οποία η οδηγία 2007/64 ήταν ακόμη σε ισχύ, δεδομένου ότι η κατάργησή της επήλθε στις 13 Ιανουαρίου 2018.
- 44 Με την απάντησή του, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Ιανουαρίου 2020, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε ότι, επιληφθέν αγωγής με αντικείμενο να διαταχθεί η μη χρησιμοποίηση στο μέλλον των συμβατικών ρητρών που αποτελούν το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, θα πρέπει να εκτιμήσει τη νομιμότητα των ρητρών αυτών υπό το πρίσμα όχι μόνον των διατάξεων που ίσχυαν κατά τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής, αλλά και των διατάξεων που εφαρμόζονται μετά την κατάργηση της οδηγίας 2007/64.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 45 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας, έχει την έννοια ότι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος έχει συνάψει σύμβαση-πλαίσιο με χρήστη των υπηρεσιών αυτών μπορεί να συμφωνήσει με τον τελευταίο ότι τεκμαίρεται ότι ο χρήστης αποδέχεται τροποποίηση της συμβάσεως-πλαισίου που συνήψαν, υπό τους όρους που προβλέπονται στις διατάξεις αυτές, ακόμη και όταν ο χρήστης έχει την ιδιότητα του καταναλωτή και όποιες και αν είναι οι συμβατικές ρήτρες που εμπίπτουν στο τεκμήριο αυτό.
- 46 Δυνάμει του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών να ενημερώνεται για το γεγονός ότι, εφόσον συμφωνηθεί μεταξύ των συμβαλλομένων στη σύμβαση-πλαίσιο, θεωρείται ότι ο χρήστης αποδέχεται την τροποποίηση των όρων της εν λόγω σύμβασης την οποία προτείνει ο πάροχος των υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας, εκτός αν γνωστοποιήσει στον εν λόγω πάροχο ότι δεν την αποδέχεται πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία για την έναρξη ισχύος της σχετικής τροποποίησης.
- 47 Πρέπει να επισημανθεί ότι το τεκμήριο περί σιωπηρής αποδοχής εκ μέρους του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, η εφαρμογή του οποίου συμφωνήθηκε με τον πάροχο των υπηρεσιών αυτών, αφορά, όπως προκύπτει από τις ως άνω διατάξεις, μόνον τις «τροποποιήσεις» των όρων της συμβάσεως-πλαισίου, ήτοι αλλαγές που δεν επηρεάζουν τους όρους της εν λόγω συμβάσεως-πλαισίου σε τέτοιο βαθμό ώστε η πρόταση του παρόχου να συνίσταται στην πραγματικότητα σε σύναψη νέας συμβάσεως. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο επιλαμβάνεται διαφοράς που αφορά μια τέτοια σιωπηρή αποδοχή, να εξακριβώσει αν η τελευταία αυτή προϋπόθεση εφαρμόζεται ορθώς.
- 48 Αντιθέτως, το γράμμα του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας, δεν περιέχει καμία διευκρίνιση αφορώσα την ιδιότητα του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, όπως το ζήτημα αυτό τίθεται στο πρώτο ερώτημα. Πάντως, όταν η

ιδιότητα του «καταναλωτή» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 20, της οδηγίας αυτής αποτελεί καθοριστικό στοιχείο, οι διατάξεις της εν λόγω οδηγίας το διευκρινίζουν ρητώς, όπως συμβαίνει, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 38 της οδηγίας.

- 49 Επομένως, το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 εφαρμόζεται τόσο στους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών που έχουν την ιδιότητα του καταναλωτή όσο και στους χρήστες που δεν έχουν την ιδιότητα αυτή.
- 50 Κατά τα λοιπά, από το γράμμα του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, προκύπτει ότι η πρώτη διάταξη έχει ως μόνο σκοπό να θέσει απαιτήσεις όσον αφορά την προηγούμενη ενημέρωση και όχι να καθορίσει το περιεχόμενο των τροποποιήσεων συμβάσεως-πλαisiού που μπορούν σιωπηρώς να γίνουν αποδεκτές, δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές απλώς αναγνωρίζουν τη δυνατότητα επελεύσεως τέτοιων τροποποιήσεων και επιβάλλουν πλήρη διαφάνεια ως προς αυτές, χωρίς να προσδιορίζουν το περιεχόμενό τους.
- 51 Η ανάλυση αυτή ενισχύεται από τη συστηματική ερμηνεία του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας.
- 52 Πράγματι, το εν λόγω άρθρο 52, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφορίες και όροι», καθώς και το άρθρο 54, το οποίο φέρει τον τίτλο «Τροποποίηση των συμβατικών όρων της σύμβασης-πλαisiού», περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 3 της οδηγίας 2015/2366, σχετικά με τις πράξεις πληρωμών που καλύπτονται από σύμβαση-πλαisiο, το οποίο υπάγεται στον τίτλο III αυτής, ο οποίος επιγράφεται «Διαφάνεια των όρων και απαιτήσεις ενημέρωσης που διέπουν τις υπηρεσίες πληρωμών». Επομένως, τα εν λόγω άρθρα 52 και 54 σκοπούν να ρυθμίσουν αποκλειστικά τους όρους και τις πληροφορίες που ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών οφείλει να γνωστοποιεί στον χρήστη των υπηρεσιών του και όχι να καθορίσουν το περιεχόμενο των αμοιβαίων υποχρεώσεων που τα πρόσωπα αυτά μπορούν να αναλαμβάνουν συμβατικώς, περιεχόμενο το οποίο διέπεται από τις διατάξεις του τίτλου IV της οδηγίας αυτής, ο οποίος επιγράφεται «Δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή και τη χρήση υπηρεσιών πληρωμών».
- 53 Επιπλέον, το άρθρο 42 της οδηγίας 2015/2366, το οποίο επίσης περιλαμβάνεται στον τίτλο III της οδηγίας και επιγράφεται «Παρέκκλιση από τις απαιτήσεις πληροφόρησης για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα», αναφέρει σαφώς ότι τα εν λόγω άρθρα 52 και 54 αφορούν τις πληροφορίες σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών τις οποίες πρέπει να παρέχει, εκτός αν επιτρέπεται ρητώς παρέκκλιση, ο πάροχος των υπηρεσιών.
- 54 Εξάλλου, το άρθρο 51 της οδηγίας αυτής διευκρινίζει ότι η εκ μέρους του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών παροχή των πληροφοριών και των όρων που αναφέρονται στο άρθρο 52 της ως άνω οδηγίας πρέπει να πραγματοποιείται, σε σταθερό μέσο καθώς και με σαφή και εύληπτη μορφή, σε εύθετο χρόνο πριν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεσμευθεί από σύμβαση-πλαisiο ή προσφορά, προκειμένου να έχει ο χρήστης τη δυνατότητα επιλογής με πλήρη επίγνωση, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 54 της εν λόγω οδηγίας.
- 55 Το σύνολο των προεκτεθέντων δεν αναιρείται από την τελολογική ερμηνεία του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.
- 56 Βεβαίως, όπως επισημαίνουν το αιτούν δικαστήριο και η VKI, στην αιτιολογική σκέψη 63 της οδηγίας αυτής εκτίθεται ότι, «[π]ροκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, τα κράτη μέλη θα πρέπει, προς το συμφέρον του καταναλωτή, να μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν περιορισμούς ή απαγορεύσεις σε μονομερείς αλλαγές των όρων μιας σύμβασης-πλαisiού, επί παραδείγματι εάν δεν υπάρχει δικαιολογημένη αιτία για τη συγκεκριμένη αλλαγή».

- 57 Εντούτοις, από το άρθρο 107 της οδηγίας 2015/2366 προκύπτει ότι το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', και το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας επιδιώκουν την πλήρη εναρμόνιση στον τομέα που διέπουν οι διατάξεις αυτές, ήτοι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματός τους, όσον αφορά την εκ των προτέρων ενημέρωση σχετικά με τη σιωπηρή αποδοχή τροποποιήσεων συμβάσεως-πλαισίου σε περίπτωση σχετικής συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών, και ότι ούτε τα κράτη μέλη ούτε οι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών μπορούν να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις αυτές, εκτός αν οι εν λόγω πάροχοι αποφασίσουν να προσφέρουν περισσότερο ευνοϊκούς όρους στους χρήστες των υπηρεσιών τους.
- 58 Επομένως, το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας 2015/2366, δεν μπορεί να ερμηνευθεί, λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογικής σκέψης 63 της οδηγίας αυτής, υπό την έννοια ότι επιβάλλει περιορισμούς αφορώντες είτε την ιδιότητα του χρήστη είτε το είδος των συμβατικών ρητρών τις οποίες είναι δυνατόν να αφορούν τέτοιες συμφωνίες σχετικά με τροποποιήσεις που γίνονται σιωπηρώς αποδεκτές.
- 59 Ταυτόχρονα, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας με τα εθνικά δικαστήρια, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να συναγάγει από το σύνολο των στοιχείων που του παρέχει το αιτούν δικαστήριο, και ιδίως από το σκεπτικό της απόφασης περί παραπομπής, τους κανόνες και τις αρχές του δικαίου της Ένωσης που χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικείμενου της διαφοράς της κύριας δίκης, ακόμη και όταν δεν γίνεται ρητή μνεία των διατάξεων αυτών στα υποβληθέντα από το εν λόγω δικαστήριο ερωτήματα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, σκέψη 36, και της 12ης Μαρτίου 2020, *Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle*, C-769/18, EU:C:2020:203, σκέψεις 39 και 40).
- 60 Εν προκειμένω, στο σκεπτικό της αποφάσεώς του, το αιτούν δικαστήριο ορθώς διαπίστωσε ότι υφίσταται σχέση μεταξύ της ρήτρας 14 των γενικών όρων που αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης, το περιεχόμενο της οποίας εκτίθεται στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, και των διατάξεων της οδηγίας 93/13 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές. Επιπλέον, το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι η επίμαχη ρήτρα μπορεί, στην πράξη, να οδηγήσει σε μονομερή τροποποίηση της συμβάσεως-πλαισίου μέσω του τεκμηρίου αποδοχής που προβλέπεται σε αυτήν, δεδομένου ότι οι χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών δεν αναλύουν επαρκώς τις συνέπειες τέτοιων ρητρών.
- 61 Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνεται ότι, όσον αφορά τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών που έχουν την ιδιότητα του «καταναλωτή» κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 93/13, ο έλεγχος του καταχρηστικού χαρακτήρα ρήτρας περί σιωπηρής αποδοχής τροποποιήσεων συμβάσεως-πλαισίου όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη διέπεται από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής.
- 62 Πράγματι, από τις διατάξεις της οδηγίας 2015/2366, ιδίως υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 55 της οδηγίας, προκύπτει ότι άλλα νομοθετήματα του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, όπως, μεταξύ άλλων, η οδηγία 2011/83, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή. Κατά συνέπεια, όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών έχει την ιδιότητα του καταναλωτή, η οδηγία 2015/2366 μπορεί να εφαρμοστεί συγχρόνως με την οδηγία 93/13, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/83, και επομένως με την επιφύλαξη των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εσωτερικό τους δίκαιο, η οποία, στον τομέα που διέπει, προβαίνει σε ελάχιστη μόνον εναρμόνιση και επιτρέπει, ως εκ τούτου, τη θέσπιση ή τη διατήρηση αυστηρότερων εθνικών μέτρων, συμβατών με τη Συνθήκη, για να εξασφαλιζέται μεγαλύτερη προστασία στους καταναλωτές (πρβλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 2020, *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, σκέψη 33).

- 63 Συνακόλουθα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 ορίζει σε ποιο μέτρο ρήτρα περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία μπορεί να κηρυχθεί καταχρηστική. Η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου 3 παραπέμπει στο παράρτημα της εν λόγω οδηγίας, το οποίο περιέχει ενδεικτικό κατάλογο τέτοιων ρητρών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, στο σημείο 1, στοιχείο ι), του παραρτήματος αυτού, οι «ρήτρες που έχουν σκοπό ή αποτέλεσμα [...] να επιτρέπουν στον επαγγελματία να τροποποιεί μονομερώς τους όρους της σύμβασης χωρίς σοβαρό λόγο ο οποίος να προβλέπεται στη σύμβαση». Εξάλλου, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 προβλέπει ότι καταχρηστική ρήτρα κατά την έννοια της οδηγίας αυτής δεν δεσμεύει τον καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου. Το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ, στον τομέα που διέπει η οδηγία, διατάξεις που προστατεύουν τον καταναλωτή περισσότερο από αυτές που θεσπίζει η οδηγία, εφόσον οι διατάξεις αυτές είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη.
- 64 Επομένως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει αν η επίμαχη στην κύρια δίκη ρήτρα 14 των γενικών όρων περί σιωπηρής τροποποίησης της συμβάσεως-πλασιού που συνήφθη με καταναλωτές έχει καταχρηστικό χαρακτήρα και, ενδεχομένως, να συναγάγει τις συνέπειες του παράνομου χαρακτήρα της ρήτρας αυτής, υπό το πρίσμα των διατάξεων της οδηγίας 93/13, και όχι υπό το πρίσμα του άρθρου 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.
- 65 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά τις τυποποιημένες ρήτρες που καθιστούν δυνατή τέτοια μονομερή αναπροσαρμογή των συμβάσεων, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι ρήτρες αυτές πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις καλής πίστωσης, ισορροπίας και διαφάνειας που επιβάλλει η οδηγία 93/13 (πρβλ. απόφαση της 21ης Μαρτίου 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, σκέψη 47).
- 66 Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας, έχει την έννοια ότι διέπει τις πληροφορίες και τους όρους που πρέπει να γνωστοποιεί πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος επιθυμεί να συμφωνήσει με τον χρήστη των υπηρεσιών του τεκμήριο αποδοχής όσον αφορά την τροποποίηση, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στις διατάξεις αυτές, της συμβάσεως-πλασιού την οποία συνήψαν, αλλά δεν επιβάλλει περιορισμούς όσον αφορά την ιδιότητα του χρήστη ή το είδος των συμβατικών ρητρών που μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο τέτοιας συμφωνίας, με την επιφύλαξη πάντως, όταν ο χρήστης έχει την ιδιότητα του καταναλωτή, της δυνατότητας ελέγχου του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών αυτών βάσει των διατάξεων της οδηγίας 93/13.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος, στοιχείο α'

- 67 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο α', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι συνιστά «μέσο πληρωμών», όπως ορίζεται στη διάταξη αυτή, η λειτουργία NFC την οποία διαθέτει εξατομικευμένη πολυλειτουργική τραπεζική κάρτα και η οποία καθιστά δυνατή την πραγματοποίηση πληρωμών μικρής αξίας με χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού που είναι συνδεδεμένος με την κάρτα.
- 68 Το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366 ορίζει την έννοια του «μέσου πληρωμών», για τους σκοπούς εφαρμογής της οδηγίας αυτής, ως «εξατομικευμένη συσκευή και/ή σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών που χρησιμοποιείται για την έναρξη εντολής πληρωμής».

- 69 Με αντίστοιχη διατύπωση, το άρθρο 4, σημείο 23, της οδηγίας 2007/64 όριζε, για τους σκοπούς της εφαρμογής της οδηγίας αυτής, την έννοια του «μέσου πληρωμών» ως «κάθε εξατομικευμένο μηχανισμό ή/και σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και τα οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών προκειμένου να κινήσει εντολή πληρωμής».
- 70 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, στη σκέψη 31 της αποφάσεως της 9ης Απριλίου 2014, T-Mobile Austria (C-616/11, EU:C:2014:242), σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 4, σημείο 23, της οδηγίας 2007/64, το Δικαστήριο επισήμανε, κατ' αρχάς, ότι υπήρχε ορισμένη απόκλιση μεταξύ των διαφορετικών γλωσσικών αποδόσεων της διατάξεως αυτής, όσον αφορά τη χρήση του επιθέτου «εξατομικευμένος» σε σχέση με το λεκτικό σύμπλεγμα «κάθε μηχανισμός» και/ή με το λεκτικό σύμπλεγμα «σειρά διαδικασιών» των αποδόσεων αυτών. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 32 της αποφάσεως εκείνης, την πάγια νομολογία κατά την οποία, αφενός, οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο ομοιόμορφο λαμβανομένων υπόψη των αποδόσεων τους σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, σε περίπτωση διαστάσεως μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων νομοθετήματος της Ένωσης, η επίμαχη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται βάσει της γενικής οικονομίας και του σκοπού που επιδιώκεται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος. Τέλος, στη σκέψη 33 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι, για να χαρακτηριστεί «εξατομικευμένο», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, ένα μέσο πληρωμών πρέπει να δίδει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τη δυνατότητα να επαληθεύει ότι η εντολή πληρωμής κινήθηκε από χρήστη ο οποίος έχει εξουσιοδοτηθεί επί τούτου.
- 71 Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 34 και 35 της ίδιας αποφάσεως, ότι από την ύπαρξη μη εξατομικευμένων μέσων πληρωμών, όπως αυτά που αναφέρονται ρητώς στο άρθρο 53 της ως άνω οδηγίας, νυν άρθρο 63 της οδηγίας 2015/2366, προκύπτει κατ' ανάγκη ότι η έννοια του «μέσου πληρωμών», η οποία ορίζεται στο ως άνω άρθρο 4, σημείο 23, μπορεί να καλύπτει μια μη εξατομικευμένη σειρά διαδικασιών, η οποία έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και την οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης για να κινήσει εντολή πληρωμής.
- 72 Υπό το πρίσμα αυτού του ορισμού της έννοιας του «μέσου πληρωμών» κατά το άρθρο 4, σημείο 23, της οδηγίας 2007/64, νυν άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366, πρέπει να δοθεί απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, στοιχείο α', που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση.
- 73 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο ορθώς εκτιμά ότι από τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 70 και 71 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι δεν συνιστά «εξατομικευμένη συσκευή», κατά την έννοια της πρώτης περιπτώσεως του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366, η λειτουργία NFC μιας πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας συνδεδεμένης με ατομικό τραπεζικό λογαριασμό, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η χρήση της εν λόγω λειτουργίας, αυτή καθεαυτήν, δεν δίνει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τη δυνατότητα να επαληθεύει ότι η εντολή πληρωμής κινήθηκε από χρήστη που έχει εξουσιοδοτηθεί προς τούτο, αντιθέτως προς άλλες λειτουργίες της κάρτας αυτής που απαιτούν τη χρήση εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας, όπως κωδικού PIN ή υπογραφής.
- 74 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η χρήση της λειτουργίας NFC μπορεί να συνιστά, αυτή καθεαυτήν, μη εξατομικευμένη «σειρά διαδικασιών», κατά την έννοια της δεύτερης περιπτώσεως του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366, και, επομένως, «μέσο πληρωμών», για τους σκοπούς της εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 75 Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 37 έως 40 των προτάσεών του, η χρήση της λειτουργίας NFC τραπεζικής κάρτας συνδεδεμένης με ατομικό τραπεζικό λογαριασμό αποτελεί μη εξατομικευμένη σειρά διαδικασιών που πρέπει να έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και χρησιμοποιείται για την έναρξη εντολής πληρωμής, οπότε η λειτουργία αυτή συνιστά «μέσο πληρωμών» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 2015/2366.

- 76 Πράγματι, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η λειτουργία NFC, μετά την ενεργοποίησή της από τον δικαιούχο του τραπεζικού λογαριασμού που είναι συνδεδεμένος με τέτοια κάρτα, μπορεί, δυνάμει της συμβάσεως που έχει συναφθεί μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του εν λόγω χρήστη, να χρησιμοποιείται από κάθε πρόσωπο που έχει στην κατοχή του την κάρτα για πληρωμές μικρής αξίας που χρεώνονται στον ως άνω λογαριασμό, εντός του ανωτάτου ορίου που επιτρέπει η εν λόγω σύμβαση, χωρίς να χρειάζεται να γίνει χρήση εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας, τα οποία ταυτοποιούν τον δικαιούχο του οικείου λογαριασμού, για τον σκοπό «εξακριβώσεως», και μάλιστα «αυστηρής εξακριβώσεως» της εντολής πληρωμής κατά το άρθρο 4, σημεία 29 έως 31, της οδηγίας αυτής.
- 77 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η λειτουργία NFC μπορεί, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της, να διαχωριστεί νομικώς από τις λοιπές λειτουργίες τις οποίες διαθέτει η τραπεζική κάρτα που χρησιμεύει ως υπόθεμα στην εν λόγω λειτουργία, οι οποίες απαιτούν τη χρήση εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας, ειδικότερα για την πληρωμή ποσών αξίας ανώτερης από το ανώτατο όριο που έχει καθοριστεί για τη χρήση της λειτουργίας NFC. Επομένως, η λειτουργία αυτή, εξεταζόμενη μεμονωμένα, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέσο πληρωμών κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366 και να εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της.
- 78 Μια τέτοια ερμηνεία μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία 2015/2366, διότι το γεγονός ότι η λειτουργία NFC υπόκειται κατ' αυτόν τον τρόπο άμεσα στις απαιτήσεις που θέτει η οδηγία αυτή ευνοεί όχι μόνον την ανάπτυξη του νέου αυτού μέσου πληρωμών στο πλαίσιο δίκαιου ανταγωνισμού μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, αλλά και την προστασία των χρηστών των υπηρεσιών αυτών, ειδικότερα όσων έχουν την ιδιότητα του καταναλωτή, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που δίνονται με το προοίμιο της οδηγίας αυτής, και ιδίως με την αιτιολογική σκέψη 6.
- 79 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο α', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι συνιστά «μέσο πληρωμών», όπως ορίζεται στη διάταξη αυτή, η λειτουργία NFC την οποία διαθέτει εξατομικευμένη πολυλειτουργική τραπεζική κάρτα και η οποία καθιστά δυνατή την πραγματοποίηση πληρωμών μικρής αξίας με χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού που είναι συνδεδεμένος με την κάρτα.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος, στοιχείο β'

- 80 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο β', το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι η ανέπαφη πληρωμή μικρής αξίας μέσω της λειτουργίας NFC εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας συνιστά «ανώνυμη» χρήση του συγκεκριμένου μέσου πληρωμής κατά την έννοια της ως άνω εισάγουσας παρέκκλιση διατάξεως.
- 81 Δυνάμει του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366, όσον αφορά τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας, όπως αυτά ορίζονται στην εισαγωγική φράση της εν λόγω παραγράφου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να συμφωνήσει με τον χρήστη των υπηρεσιών του ότι θα παρεκκλίνουν από τις διατάξεις που απαριθμούνται στο στοιχείο β', όταν «το μέσο πληρωμής χρησιμοποιείται ανωνύμως» ή όταν «ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι σε θέση, για άλλους λόγους που είναι εγγενείς στο μέσο πληρωμής, να αποδείξει ότι μια πράξη πληρωμής είναι εγκεκριμένη».
- 82 Το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι από το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2007/64, νυν άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366, προκύπτει ότι ορισμένα μέσα πληρωμών χρησιμοποιούνται ανωνύμως, οπότε οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών δεν υποχρεούνται να

αποδείξουν την εξακρίβωση της γνησιότητας της πράξεως την οποία αφορά η περίπτωση που προβλέπεται στο άρθρο 59 της πρώτης αυτής οδηγίας, νυν άρθρο 72 της ως άνω δεύτερης οδηγίας (απόφαση της 9ης Απριλίου 2014, T-Mobile Austria, C-616/11, EU:C:2014:242, σκέψη 34).

- 83 Ειδικότερα, το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 επιτρέπει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και στον χρήστη των υπηρεσιών του να παρεκκλίνουν, συμβατικώς, πρώτον, από το άρθρο 72 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιβάλλει στον πάροχο την υποχρέωση να αποδεικνύει την εξακρίβωση της γνησιότητας και την εκτέλεση πράξεων πληρωμής, δεύτερον, από το άρθρο 73 της οδηγίας αυτής, το οποίο καθιερώνει την αρχή της ευθύνης του παρόχου σε περίπτωση μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών και, τρίτον, από το άρθρο 74, παράγραφοι 1 και 3, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο παρεκκλίνει μερικώς από την ως άνω αρχή προβλέποντας σε ποιον βαθμό ο πληρωτής μπορεί να υποχρεωθεί να αναλάβει όλες τις ζημιές που σχετίζονται με τέτοιες πράξεις μέχρι ανώτατου ποσού 50 ευρώ, εκτός των ζημιών που σχετίζονται με πράξεις πραγματοποιηθείσες μετά την ειδοποίηση του παρόχου για την απώλεια, κλοπή ή υπεξαίρεση του μέσου πληρωμής.
- 84 Υπογραμμίζεται ότι, επειδή εισάγει παρέκκλιση, το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 85 Όπως επισήμαναν το αιτούν δικαστήριο και η Επιτροπή, από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των μνημονευόμενων σε αυτό διατάξεων, προκύπτει ότι οι δύο περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να γίνει χρήση της παρεκκλίσεως που προβλέπει έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό την αντικειμενική αδυναμία του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών να αποδείξει ότι η πράξη πληρωμής έχει εγκριθεί δεόντως, είτε λόγω της «ανώνυμης» χρήσεως του οικείου μέσου πληρωμών είτε για «άλλους λόγους που είναι εγγενείς [σε αυτό]».
- 86 Εν προκειμένω, όσον αφορά το ζήτημα αν μια πληρωμή που πραγματοποιείται μέσω της λειτουργίας NFC εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ανώνυμη» χρήση κατά την έννοια του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες περιστάσεις.
- 87 Αφενός, η εν λόγω κάρτα αποκαλείται «εξατομικευμένη» δεδομένου ότι συνδέεται με τον τραπεζικό λογαριασμό ενός συγκεκριμένου πελάτη, ήτοι του «πληρωτή» όπως ορίζεται στο άρθρο 4, σημείο 8, της οδηγίας αυτής, και ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται μετά από πληρωμή που πραγματοποιείται μέσω της λειτουργίας NFC. Αφετέρου, μια πληρωμή αυτού του είδους, η οποία περιορίζεται σε ποσά μικρής αξίας, απαιτεί μόνον την κατοχή της ως άνω κάρτας, μετά την ενεργοποίηση της εν λόγω λειτουργίας από τον πελάτη, και όχι εξακρίβωση χάρη στη χρήση εξατομικευμένων διαπιστευτηρίων ασφαλείας, όπως κωδικού PIN ή υπογραφής. Από την τελευταία αυτή περίπτωση προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο που έχει πρόσβαση στην εν λόγω κάρτα μπορεί να προβεί σε τέτοια πληρωμή, εντός του ανωτάτου επιτρεπόμενου ορίου, ακόμη και χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του λογαριασμού, σε περίπτωση απώλειας, κλοπής ή υπεξαίρεσεως της κάρτας.
- 88 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της ταυτοποίησης του δικαιούχου του χρεωθέντος λογαριασμού, η οποία απορρέει άμεσα από την εξατομικευση της οικείας κάρτας, και της ενδεχομένης δοθείσας από τον δικαιούχο αυτόν εγκρίσεως πληρωμής, η οποία δεν μπορεί να πιστοποιηθεί από την απλή χρήση της κάρτας όταν η σχετική πληρωμή πραγματοποιείται μέσω της λειτουργίας NFC. Πράγματι, η συμφωνία του δικαιούχου για μια τέτοια πληρωμή δεν μπορεί να συναχθεί από την απλή κατοχή της κάρτας που διαθέτει τη λειτουργία αυτή.
- 89 Ως εκ τούτου, η χρήση της λειτουργίας NFC για πληρωμές μικρής αξίας συνιστά «ανώνυμη» χρήση κατά την έννοια του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, ακόμη και αν η κάρτα που διαθέτει τη λειτουργία αυτή συνδέεται με τον τραπεζικό λογαριασμό συγκεκριμένου πελάτη. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών βρίσκεται σε αντικειμενική

αδυναμία να ταυτοποιήσει το πρόσωπο που πλήρωσε με το εν λόγω μέσο πληρωμών και, ως εκ τούτου, να εξακριβώσει, ή ακόμη και να αποδείξει, ότι η συναλλαγή έχει εγκριθεί δεόντως από τον δικαιούχο του λογαριασμού.

- 90 Όπως υποστήριξε η DenizBank, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από τους σκοπούς της οδηγίας 2015/2366, οι οποίοι συνίστανται στο «να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη φιλικών προς τον χρήστη και προσβάσιμων μέσων πληρωμών για πληρωμές χαμηλού κινδύνου, όπως πληρωμές χαμηλής αξίας χωρίς επαφή στο σημείο πώλησης», όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 96 της οδηγίας, «επιτρέποντας στα νέα μέσα πληρωμών να προσεγγίσουν μια ευρύτερη αγορά και εξασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών κατά τη χρήση των εν λόγω υπηρεσιών πληρωμών», όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 6 της οδηγίας. Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 81 της εν λόγω οδηγίας αναφέρει ότι «[τ]α μέσα πληρωμών μικρής αξίας θα πρέπει να είναι μια φθηνή και εύχρηστη εναλλακτική λύση στην περίπτωση αγαθών και υπηρεσιών με χαμηλή τιμή και δεν θα πρέπει να βαρύνονται με υπερβολικές απαιτήσεις», διευκρινίζοντας ότι «οι χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να έχουν επαρκή προστασία». Πράγματι, είναι προς το συμφέρον όχι μόνον του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, αλλά και του πελάτη του, να υπάρχουν στη διάθεσή τους, εφόσον ο τελευταίος το επιθυμεί και εξακολουθεί να προστατεύεται επαρκώς, καινοτόμα, ταχέα και απλά στη χρήση τους μέσα πληρωμής, όπως η λειτουργία NFC.
- 91 Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 είναι σύμφωνη με τη γενική οικονομία της εν λόγω οδηγίας στο μέτρο που, υπό το πρίσμα των κανόνων που αυτή θέτει, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο πελάτης που έχει επιλέξει να επωφεληθεί ενός απλουστευμένου μέσου πληρωμών το οποίο δεν απαιτεί ταυτοποίηση για τις πληρωμές μικρής αξίας, όπως είναι η λειτουργία NFC, έχει αποδεχθεί ότι ενδεχομένως εκτίθεται στις συνέπειες των συμβατικών περιορισμών της ευθύνης του παρόχου που επιτρέπονται δυνάμει της διατάξεως αυτής.
- 92 Συγκεκριμένα, ο νομοθέτης της Ένωσης, περιορίζοντας, όπως προκύπτει από την εισαγωγική φράση της εν λόγω παραγράφου 1, το ποσό των χρηματοοικονομικών ζημιών που πρέπει ενδεχομένως να αναλάβει ο πελάτης, διασφαλίζει, σύμφωνα με τα άρθρα της οδηγίας αυτής ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα των αιτιολογικών σκέψεων που παρατίθενται στη σκέψη 90 της παρούσας αποφάσεως, μια ισορροπία μεταξύ των πλεονεκτημάτων και των κινδύνων που συνεπάγεται ένα τέτοιο μέσο, ιδίως για τους πελάτες που έχουν την ιδιότητα του καταναλωτή.
- 93 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, στοιχείο β', πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι η ανέπαφη πληρωμή μικρής αξίας μέσω της λειτουργίας NFC εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας συνιστά «ανώνυμη» χρήση του συγκεκριμένου μέσου πληρωμών κατά την έννοια της ως άνω εισάγουσας παρέκκλιση διατάξεως.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 94 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος προτίθεται να επικαλεστεί την παρέκκλιση που προβλέπει η διάταξη αυτή μπορεί να αρκεστεί να δηλώσει ότι είναι αδύνατο να τεθεί φραγή στο οικείο μέσο πληρωμών ή να αποτραπεί η περαιτέρω χρήση του, ενώ, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμενικού επιπέδου των διαθέσιμων τεχνικών γνώσεων, δεν μπορεί να αποδειχθεί η έλλειψη τέτοιας δυνατότητας.
- 95 Δυνάμει του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, όσον αφορά τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας, όπως αυτά ορίζονται στην εισαγωγική φράση της εν λόγω παραγράφου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να συμφωνεί με τον χρήστη των υπηρεσιών του ότι απαλλάσσονται από ορισμένες από τις αμοιβαίες υποχρεώσεις τους, ήτοι από τις υποχρεώσεις που

απορρέουν από τις διατάξεις που απαριθμούνται στο στοιχείο α', «εάν το μέσο πληρωμής» που αποτελεί το αντικείμενο της συμβάσεως-πλαίσιου που συνήψαν «δεν μπορεί να δεσμευθεί» ή «δεν μπορεί να αποτραπεί περαιτέρω χρήση [του μέσου αυτού]».

- 96 Από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', προκύπτει σαφώς ότι η εφαρμογή του καθεστώτος παρεκκλίσεως που προβλέπει η διάταξη αυτή εξαρτάται από τη διαπίστωση της εγγενούς στο επίμαχο μέσο πληρωμών αδυναμίας φραγής του ή αποτροπής της μεταγενέστερης χρήσεώς του.
- 97 Ομοίως, το άρθρο 53, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2007/64, στο οποίο αντιστοιχεί το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366, προέβλεπε ότι η παρέκκλιση την οποία θέσπιζε εφαρμόζοταν στη συγκεκριμένη περίπτωση κατά την οποία «το μέσο πληρωμών δεν επ[έτρεπε] τη δέσμευσή του ή την πρόληψη της περαιτέρω χρήσης του».
- 98 Ως εκ τούτου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που επιθυμεί να κάνει χρήση της ευχέρειας την οποία παρέχει το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 δεν μπορεί, προκειμένου να απαλλαγεί από τις δικές του υποχρεώσεις, να αρκестεί στο να αναφέρει, στη σύμβαση-πλαίσιο για το συγκεκριμένο μέσο πληρωμών, ότι αδυνατεί να θέσει φραγή στο μέσο αυτό ή να αποτρέψει την περαιτέρω χρήση του. Ο εν λόγω πάροχος οφείλει να τεκμηριώσει, φέροντας το σχετικό βάρος αποδείξεως σε περίπτωση ένδικης διαφοράς, ότι δεν υφίσταται καμία δυνατότητα, για τεχνικούς λόγους, να τεθεί φραγή επί του εν λόγω μέσου πληρωμών ή να αποτραπεί περαιτέρω χρήση του. Αν το επιληφθέν δικαστήριο κρίνει ότι ήταν πρακτικώς εφικτή η φραγή ή η αποτροπή της χρήσης του ως άνω μέσου πληρωμών, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμενικού επιπέδου των διαθέσιμων τεχνικών γνώσεων, αλλά ότι ο πάροχος δεν χρησιμοποίησε τις γνώσεις αυτές, δεν μπορεί να εφαρμοστεί, προς όφελος του παρόχου, το εν λόγω άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α'.
- 99 Η ερμηνεία αυτή του γράμματος του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 ενισχύεται τόσο από τη συστηματική όσο και από την τελολογική ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως.
- 100 Όσον αφορά τη γενική οικονομία της οδηγίας 2015/2366, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας επιτρέπει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και στον χρήστη των υπηρεσιών του να παρεκκλίνουν, συμβατικώς, από την εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν, πρώτον, από το άρθρο 69, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, το οποίο υποχρεώνει τον χρήστη να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο για την απώλεια, κλοπή, υπεξαίρεση ή μη εγκεκριμένη χρήση του οικείου μέσου πληρωμών, δεύτερον, από το άρθρο 70, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και δ', της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιβάλλει στον πάροχο να θέτει στη διάθεση του χρήστη τα μέσα για να προβαίνει δωρεάν στην ως άνω ειδοποίηση ή να ζητεί άρση της αναστολής της χρήσης του μέσου πληρωμών, καθώς και, τρίτον, από το άρθρο 74, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας, το οποίο απαλλάσσει τον πληρωτή από τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση του απολεσθέντος, κλαπέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών μετά την ως άνω προβλεπόμενη ειδοποίηση, εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο.
- 101 Δεδομένου ότι εισάγει εξαίρεση από τους κανόνες που απορρέουν από τις λοιπές διατάξεις που μνημονεύθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 πρέπει να ερμηνεύεται στενά, οπότε οι προϋποθέσεις εφαρμογής της τελευταίας αυτής διατάξεως δεν μπορούν να νοηθούν κατά τρόπο που να εξαλείφει το βάρος αποδείξεως που πρέπει να φέρει το πρόσωπο το οποίο επικαλείται την εν λόγω εξαίρεση και, ως εκ τούτου, να απαλλάσσει το πρόσωπο αυτό από τις επιζήμιες συνέπειες που ενδέχεται να έχει η εφαρμογή των ως άνω κανόνων.
- 102 Όσον αφορά τους σκοπούς της οδηγίας 2015/2366, από τις αιτιολογικές σκέψεις 6, 53 και 63, μεταξύ άλλων, προκύπτει ότι η οδηγία αυτή σκοπεί στην προστασία των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών και, ειδικότερα, στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας στους χρήστες που έχουν την

ιδιότητα του καταναλωτή (βλ., προκειμένου για την οδηγία 2007/64, αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 2017, BAWAG, C-375/15, EU:C:2017:38, σκέψη 45, και της 2ας Απριλίου 2020, PrivatBank, C-480/18, EU:C:2020:274, σκέψη 66).

- 103 Εξάλλου, κατά την αιτιολογική σκέψη 91 της οδηγίας 2015/2366, οι πάροχοι τέτοιων υπηρεσιών είναι υπεύθυνοι για τα μέτρα ασφαλείας, τα οποία πρέπει να είναι ανάλογα προς τους σχετικούς με τις υπηρεσίες αυτές κινδύνους, και οφείλουν, ειδικότερα, να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο για τη μείωση των κινδύνων και τη διατήρηση αποτελεσματικών διαδικασιών διαχείρισης συμβάντων, σύμφωνα με το άρθρο 95 της οδηγίας. Μολονότι η αιτιολογική σκέψη 96 της εν λόγω οδηγίας φαίνεται να μετριάξει κάπως τις υποχρεώσεις αυτές όσον αφορά «πληρωμές χαμηλής αξίας χωρίς επαφή στο σημείο πώλησης», εντούτοις δεν θέτει υπό αμφισβήτηση την αρχή της ευθύνης των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών σε θέματα ασφαλείας, εκθέτοντας ότι «οι εξαιρέσεις ως προς την εφαρμογή των απαιτήσεων ασφαλείας θα πρέπει να προσδιορίζονται στα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα», όπως προβλέπει το άρθρο 98 της ίδιας οδηγίας. Επομένως, τα άρθρα 2 και 11 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2018/389, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα των αιτιολογικών του σκέψεων 9 και 11, καθορίζουν σε ποιον βαθμό οι εν λόγω πάροχοι μπορούν να παρεκκλίνουν από τον κανόνα της αυστηρής εξακριβώσεως για τέτοιες ανέπαφες πληρωμές.
- 104 Όπως όμως υπογραμμίζει ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 60 και 61 των προτάσεών του, αν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούσε να απαλλαγεί από την ευθύνη του προβάλλοντας απλώς ότι αδυνατεί να θέσει φραγή στο μέσο πληρωμής ή να αποτρέψει την περαιτέρω χρήση του, θα μπορούσε εύκολα, προτείνοντας υποδεέστερη από τεχνικής απόψεως προσφορά, να επιβαρύνει τον χρήστη των υπηρεσιών του με τους κινδύνους των μη εγκεκριμένων πληρωμών. Μια τέτοια μετάθεση των κινδύνων αυτών και των συναφών επιζήμιων συνεπειών δεν θα ήταν σύμφωνη ούτε με τον σκοπό της προστασίας των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών, και ειδικότερα των καταναλωτών, ούτε με τον κανόνα κατά τον οποίο οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας, οι οποίοι, αμφότεροι, στηρίζουν το καθεστώς που θεσπίζει η οδηγία 2015/2366.
- 105 Η προκριθείσα κατ' αυτόν τον τρόπο ερμηνεία του άρθρου 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 δεν μπορεί να κλονισθεί από τα επιχειρήματα της DenizBank ότι η ανάλυση αυτή θα έθιγε την ανάπτυξη νέων εμπορικών μοντέλων στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών μικρής αξίας και την ελευθερία των παρόχων να προτείνουν κάρτα πληρωμών δηλώνοντας απλώς ότι η κάρτα αυτή δεν επιδέχεται φραγή, για οποιονδήποτε λόγο. Πράγματι, τα επιχειρήματα αυτά αντιβαίνουν όχι μόνο στο γράμμα της διατάξεως αυτής, αλλά και στη γενική οικονομία της ως άνω οδηγίας και στους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία εντάσσεται η εν λόγω διάταξη.
- 106 Κατά συνέπεια, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος προτίθεται να επικαλεστεί την παρέκκλιση που προβλέπει η διάταξη αυτή δεν μπορεί να αρκестεί να δηλώσει ότι είναι αδύνατο να τεθεί φραγή στο οικείο μέσο πληρωμών ή να αποτραπεί η περαιτέρω χρήση του, ενώ, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμενικού επιπέδου των διαθέσιμων τεχνικών γνώσεων, δεν μπορεί να αποδειχθεί η έλλειψη τέτοιας δυνατότητας.

Επί του περιορισμού των διαχρονικών αποτελεσμάτων της παρούσας απόφασεως

- 107 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η DenizBank ζήτησε, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της αποφάσεώς του, ειδικότερα, στην περίπτωση που κρίνει ότι η λειτουργία NFC εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας δεν συνιστά «μέσο πληρωμών» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366. Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, επικαλέστηκε τις σημαντικές οικονομικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει η απόφαση του Δικαστηρίου και το γεγονός ότι οι οικείες επιχειρήσεις ευλόγως θα ανέμεναν διαφορετική ερμηνεία.

- 108 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, μόνον όλως εξαιρετικώς μπορεί το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν της συμφυούς με την έννομη τάξη της Ένωσης γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου, να αποφασίσει τον περιορισμό της δυνατότητας που έχει κάθε ενδιαφερόμενος να επικαλεστεί διάταξη την οποία έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο, προκειμένου να αμφισβητήσει έννομες σχέσεις που έχουν καλοπίστως συναφθεί. Για να αποφασισθεί ένας τέτοιος περιορισμός, είναι αναγκαία η συνδρομή δύο βασικών προϋποθέσεων, ήτοι της καλής πίστης των ενδιαφερομένων και του κινδύνου σοβαρών διαταραχών (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 2019, WESTbahn Management, C-210/18, EU:C:2019:586, σκέψη 45, και της 3ης Οκτωβρίου 2019, Schuch-Ghannadan, C-274/18, EU:C:2019:828, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 109 Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι το αίτημα της DenizBank συνάγεται ότι υποβλήθηκε μόνο για την περίπτωση που το Δικαστήριο θα έδινε αρνητική απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, στοιχείο α', πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει. Εν πάση περιπτώσει, η DenizBank δεν προσκόμισε κανένα σαφές και συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να αποδείξει το βάσιμο του αιτήματός της, δεδομένου ότι προβάλλει απλώς επιχειρήματα γενικής φύσεως.
- 110 Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να περιοριστούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της παρούσας αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 111 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 52, σημείο 6, στοιχείο α', της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 54, παράγραφος 1, της οδηγίας, έχει την έννοια ότι διέπει τις πληροφορίες και τους όρους που πρέπει να γνωστοποιεί πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος επιθυμεί να συμφωνήσει με τον χρήστη των υπηρεσιών του τεκμήριο αποδοχής όσον αφορά την τροποποίηση, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στις διατάξεις αυτές, της συμβάσεως-πλαισίου την οποία συνήψαν, αλλά δεν επιβάλλει περιορισμούς όσον αφορά την ιδιότητα του χρήστη ή το είδος των συμβατικών ρητρών που μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο τέτοιας συμφωνίας, με την επιφύλαξη πάντως, όταν ο χρήστης έχει την ιδιότητα του καταναλωτή, της δυνατότητας ελέγχου του καταχρηστικού χαρακτήρα των ρητρών αυτών βάσει των διατάξεων της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές.
- 2) Το άρθρο 4, σημείο 14, της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι συνιστά «μέσο πληρωμών», όπως ορίζεται στη διάταξη αυτή, η λειτουργία επικοινωνίας κοντινού πεδίου (Near Field Communication) την οποία διαθέτει εξατομικευμένη πολυλειτουργική τραπεζική κάρτα και η οποία καθιστά δυνατή την πραγματοποίηση πληρωμών μικρής αξίας με χρέωση του τραπεζικού λογαριασμού που είναι συνδεδεμένος με την κάρτα.

- 3) Το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι η ανέπαφη πληρωμή μικρής αξίας μέσω της λειτουργίας επικοινωνίας κοντινού πεδίου (Near Field Communication) εξατομικευμένης πολυλειτουργικής τραπεζικής κάρτας συνιστά «ανώνυμη» χρήση του συγκεκριμένου μέσου πληρωμών κατά την έννοια της ως άνω εισάγουσας παρέκκλιση διατάξεως.
- 4) Το άρθρο 63, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2015/2366 έχει την έννοια ότι πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ο οποίος προτίθεται να επικαλεστεί την παρέκκλιση που προβλέπει η διάταξη αυτή δεν μπορεί να αρκестεί να δηλώσει ότι είναι αδύνατο να τεθεί φραγή στο οικείο μέσο πληρωμών ή να αποτραπεί η περαιτέρω χρήση του, ενώ, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμενικού επιπέδου των διαθέσιμων τεχνικών γνώσεων, δεν μπορεί να αποδειχθεί η έλλειψη τέτοιας δυνατότητας.

(υπογραφές)